

komme til et Resultat, at vi faa noget vedtaget, saaledes at der kan blive No paa Toldlovsomraadet, thi det er noget, som baade Haandværket og Industrien i højeste Grad trænge til.

M. B. Jensen: Næst at udtale en Tak til den ærede Finansminister for den i det foreliggende Forslag foreslaede Beskyttelse for Stenhuggerne maa det være mig tilladt at gøre et Par Bemærkninger med Hensyn til de under Nr. 46 og 47 til Positionerne 173 og 174 stillede Vædringsforslag. Bornholm er, som bekendt, det eneste Skippeland i Danmark og det eneste Sted, hvor Kaastoffet til den paagældende Industri forefindes. Allerede fra Begyndelsen af dette Aarhundrede har der paa Bornholm været drevet Granitbrud og Stenhuggeri, der, efterhaanden som Afjættningen har udviklet sig, er tiltaget i betydeligt Omfang, og indtil for faa Aar siden har der derved været beskæftiget henved tusinde Mand. Stenene ere blevne forarbejdede til Trappesten, Brosten, Kantsten o. s. v. og i de senere Aar til mere fint huggede og polerede Arbejder, til Monumenter m. v., som bleve solgte ikke alene til Danmark, men navnlig ogsaa til Rusland og Tyskland, saa længe Indførselen dertil var fri. I 1882 paalagde Rusland imidlertid en Indførselstold svarende til 4 Kr. 40 Ø. pr. 100 Fd. fint-hugget Granit, og 26 Øre for 100 Fd. grovthugget Granit. Sverige paalagde kort efter en Told af 3 Kr. pr. 100 Kilogram, svarende til 2 Kr. 55 Ø. pr. Kubikfod, og i 1885 paalagdes der i Tyskland en Told af 15 Reichsmark pr. 100 Kilogram for Indførsel af forarbejdet Granit. Saa vel i Rusland som i Tyskland er det derhos administrativt blevet paabudt, at der til offentlige Arbejder hovedsagelig kun maa anvendes indenlandsk Granit, og det vil derfor ses, at det er meget vanskeligt at afsætte Granit til disse Lande. Heller ikke i vort eget Land har det været let at afsætte Granitten, thi da Indførselen her til Landet er saa godt som fri, have Sverige og Norge udført deres Overproduktion hertil, navnlig efter at Rusland og Tyskland ved deres Indførselstold have foranlediget, at det er blevet meget vanskeligt at sælge noget til disse Lande. Det vil derfor sikkert i Længden være meget vanskeligt for de bornholmske Stenhuggere at kunne bestaa i en saadan Konkurrence, tilmed da Sverige og Norge have en betydelig Fordel fremfor os derved, at Stibene kunne lægge til i Størgaardene umiddelbart ved Bruddene, hvorved alle Transportudgifter spares, medens Varerne

paa Bornholm saa godt som udelukkende maa besørge paa Aktse til Udførselsteden. Jeg tror derfor, at det, naar den bornholmske Sten-Industri ikke helt skal gaa til Grunde, vil være nødvendigt at følge vore Naboers Eksempel og paalægge Indførselstold, og da der paa Bornholm utvivlsomt er Kaastof nok til at forsyne hele Danmark med Sten, endog saa af god Kvalitet, og da det gaar paa Bornholm som andre Steder, at den stadig voksende Befolkning, der navnlig vokser i Købstæderne, foranlediger, at man maa se sig om efter andre Maader, hvorpaa Befolkningen kan finde Underhold og Beskæftigelse, og naar man kan opnaa dette ved en saa moderat Told som den foreslaede, forekommer det mig, at det maa være i høj Grad ønskeligt, at den foreslaede Told maa blive vedtagen. For Forbrugere af Sten vil det heller ikke være til uhyderlig Skade, dels fordi den foreslaede Tolds Størrelse jo er meget ringe, dels fordi den Konkurrence, som der er paa Bornholm mellem de forskellige Købstæder, idet der saa godt som i dem alle er Stenhuggerier, utvivlsomt vil bevirke, at Toldpaalæget ikke vil have Skade for Forbrugere til Følge, tilmed naar Hensyn tages til, at Kaastoffet ere til Stede i saa stor Mængde og langt fra benyttes i den Udstrækning, som det er muligt. Det kan maaste ogsaa ansøres, at det er tvivlsomt, om Stenhuggeriet kan drives fabrikmæssig — i alt Fald drives det mere haandværksmæssig — hvilket jo i social Henseende maa være til Fordel for Arbejderne, der have deres Beskæftigelse derved. Jeg skal ikke komme ind paa at imødegaa de ærede foregaaende Talere, som jo heller ikke have udtalt sig meget om disse Positioner, men jeg skal kun sige til det ærede Medlem for 7de Kreds (Madsen-Nyngdal), at det forekommer mig, at den Maade, hvorpaa den ærede foregaaende Taler (Stilling) imødegif ham, nemlig ved at sige, at Grundten til, at der i de senere Aar ikke er indført saa mange Sten fra Ulandet, kan ligge i, at der ikke er brugt saa mange Sten som tidligere, tilstrækkelig afkræfter Paastanden om, at en Toldbeskyttelse er uforuden. Der blev af et andet æret Medlem, der er Ordfører for et Mindretal (S. Pedersen), udtalt, at der i alt Fald ikke kunde være Tale om at lægge Told paa Brosten. For jeg antage, at der deri kan ligge et Haab om, at det ærede Medlem og det ærede Mindretal, for hvilket han taler, dog nok ville kunne være med til en Beskyttelse for andet Stenhuggerarbejde? Maatte det være Tilfældet, og maatte det give sig Udslag under den